

Magdalena CUDAK

e-mail: cudak@zut.edu.pl

Instytut Inżynierii Chemicznej i Procesów Ochrony Środowiska, Wydział Technologii i Inżynierii Chemicznej,
Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny, Szczecin

Udział gazu zatrzymanego w cieczy dla układu gaz-ciecz w mieszalniku z dwoma mieszadłami

Wstęp

Udział gazu zatrzymanego w cieczy zależy od wielu czynników, m.in. intensywności mieszania, parametrów geometrycznych zbiornika i mieszadła, rodzaju, liczby oraz konfiguracji mieszadeł a także od własności fizycznych fazy ciekłej [Karcz i in., 2004; Kamiński, 2004; Kamiński i Spytkowski, 2011; Adamiak i Karcz, 2007; Moucha i in., 2003; Kielbus, 2011].

Badania miały na celu określenie wpływu wybranych parametrów (natężenie przepływu gazu V_g , częstość obrotów mieszadła n , stężenie sacharozy x w wodnym roztworze) oraz konfiguracji mieszadeł na udział φ gazu zatrzymanego w cieczy dla układu gaz-ciecz w mieszalniku z dwoma mieszadłami o zmodyfikowanym kształcie łopatek.

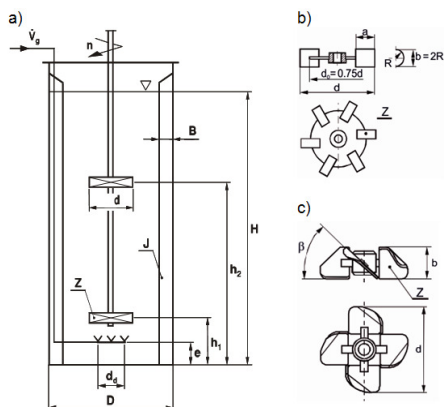
Badania doświadczalne

Aparatura. Pomiary udziału gazu φ zatrzymanego w cieczy zostały wykonane w zbiorniku ze standardowymi przegrodami ($J = 4$; $B = 0,1D$) o objętości roboczej $V = 0,02 \text{ m}^3$. Mieszalnik o średnicy $D = 0,288 \text{ m}$ był napełniony cieczą do wysokości $H = 2D$. Płyn mieszano jednym z dwóch zestawów mieszadeł o zmodyfikowanym kształcie łopatek: turbinowe *Smitha* (górne) – A 315 (dolne) oraz A 315 (górne) - turbinowe *Smitha* (dolne). Mieszadła o średnicy $d = 0,33D$ były zamontowane na wale w odległości $h_1 = 0,167H$ oraz $h_2 = 0,67H$ od płaskiego dna mieszalnika. Pierścieniowy dystrybutor gazu, o średnicy $d_d = 0,7d$, był umieszczony w połowie odległości między mieszadłem a dnem mieszalnika. Parametry geometryczne zbiornika i mieszadeł przedstawiono na rys. 1

Materiały. Fazę ciekłą stanowiła woda destylowana, 2,5% oraz 5% wodny roztwór sacharozy, a fazę gazową powietrze.

Zakres badań. Pomiary wykonano, w zakresie burzliwego przepływu cieczy w zbiorniku ($Re \in \langle 60000; 125000 \rangle$), dla trzech wartości objętościowego natężenia przepływu V_g powietrza przez mieszalnik ($V_g [\text{m}^3/\text{s}] \in \langle 2,22 \cdot 10^{-4}; 5,56 \cdot 10^{-4} \rangle$). Parametry fizyczne układu zmieniały się w następujących zakresach: gęstość $\rho [\text{kg}/\text{m}^3] \in \langle 1000; 1019 \rangle$, napięcie powierzchniowe $\sigma [\text{N}/\text{m}] \in \langle 0,072; 0,086 \rangle$; dynamiczny współczynnik lepkości fazy ciekłej $\eta_c [\text{Pas}] \in \langle 1 \cdot 10^{-3}; 1,2 \cdot 10^{-3} \rangle$.

Udział gazu φ zatrzymanego w cieczy obliczano jako średnią wartość z 10 odczytów wysokości słupa mieszaniny gaz-ciecz na pionowej ścianie mieszalnika.

Rys. 1. Parametry geometryczne mieszalnika i mieszadeł: a) mieszalnik; b) mieszadło turbinowe *Smitha* (CD 6); c) mieszadło A 315

Wyniki i dyskusja

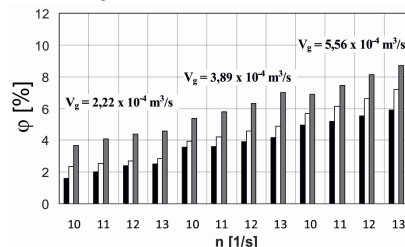
Wpływ natężenia przepływu gazu V_g , częstości obrotów mieszadła n oraz stężenia sacharozy x w układzie na udział gazu φ zatrzymanego w cieczy przeanalizowano na podstawie około 200 punktów pomiarowych uzyskanych w trakcie przeprowadzonych badań.

Wartości krytycznej częstości obrotów mieszadła n_{kr} konieczne do odpowiedniego rozproszenia pęcherzyków gazu w układzie przedstawiono w tab. 1. Wartości krytycznej częstości obrotów mieszadła n_{kr} zwiększały się ze wzrostem objętościowego natężenia przepływu gazu V_g oraz zmniejszały się ze wzrostem stężenia sacharozy x w układzie. Znacznie wyższe wartości krytycznej częstości obrotów mieszadła uzyskano w przypadku, kiedy na wale jako dolne zamontowane było mieszadło turbinowe *Smitha* (CD 6).

Tab. 1. Wartości krytycznych częstości obrotów mieszadła n_{kr}

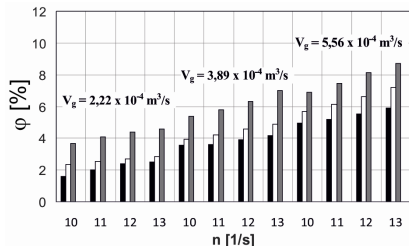
Konfiguracja mieszadeł	$V_g [\text{m}^3/\text{s}] \rightarrow$ $x [\%] \downarrow$	$2,22 \cdot 10^{-4}$	$3,89 \cdot 10^{-4}$	$5,56 \cdot 10^{-4}$
		$n_{kr} [1/\text{s}]$		
CD 6 _g – A 315 _d	0	8	8,67	9,67
	2,5	8,33	8,67	9,33
	5	8	8,33	9
A 315 _g – CD 6 _d	0	9,67	9,67	10
	2,5	9	9	9,33
	5	8,67	8,67	9

Zależność $\varphi = f(n)$ dla przebadanych konfiguracji mieszadeł pokazano na rys. 2-4. Największy wpływ na udział gazu φ zatrzymanego w cieczy ma objętościowe natężenia przepływu V_g . Ze wzrostem wartości objętościowego natężenia przepływu V_g udział gazu φ zatrzymanego w cieczy zwiększa się dwukrotnie (dla konfiguracji mieszadeł CD 6_g – A 315_d) a nawet trzykrotnie (dla konfiguracji mieszadeł A 315_g – CD 6_d) dla układu powietrze woda (Rys. 2, 3). Wpływ ten maleje ze wzrostem stężenia sacharozy x w układzie. Dla układu powietrze-wodny roztwór sacharozy zwiększenie wartości objętościowego natężenia przepływu gazu V_g powoduje około 60% lub 80% wzrost udziału gazu φ zatrzymanego w cieczy odpowiednio dla konfiguracji mieszadeł CD 6_g – A 315_d i A 315_g – CD 6_d.

Rys. 2. Zależność $\varphi = f(n)$; konfiguracja mieszadeł: CD 6_g – A 315_d; pasek czarny – powietrze-woda; pasek biały – powietrze-2,5% wodny roztwór sacharozy; pasek szary – powietrze-5% wodny roztwór sacharozy

Dodanie sacharozy x do wodnego roztworu, dla obu konfiguracji mieszadeł oraz dla niższych wartości $V_g = 2,22 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$, powoduje około dwukrotny wzrost udziału gazu φ zatrzymanego w cieczy (Rys. 2, 3). Wpływ stężenia x sacharozy w wodnym roztworze na udział gazu φ zatrzymanego w cieczy maleje ze wzrostem wartości objętościowego natężenia przepływu V_g . Przy wyższych wartościach objętościowego natężenia przepływu gazu w układzie dodanie sacharozy zwiększa

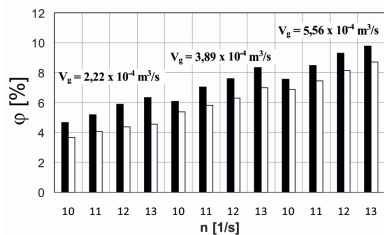

Rys. 3. Zależność $\varphi = f(n)$; konfiguracja mieszadeł: A 315_g-CD 6_d; pasek czarny – powietrze-woda; pasek biały – powietrze-2,5% wodny roztwór sacharozy; pasek szary – powietrze - 5% wodny roztwór sacharozy

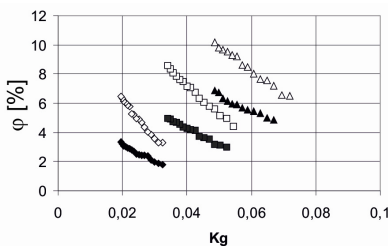
wartości udziału gazu φ zatrzymanego w cieczy o około 60÷70% dla $V_g = 3,89 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$ i o około 40÷50% dla $V_g = 5,56 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$.

Wpływ częstotliwości obrotów mieszadła na udział gazu φ zatrzymanego w cieczy jest znacznie mniejszy niż objętościowego natężenia przepływu gazu V_g i stężenia wodnego roztworu sacharozy x (Rys. 2, 3). Zwiększenie częstotliwości obrotów mieszadła z 10 1/s do 13 1/s powoduje wzrost udziału gazu φ zatrzymanego w cieczy średnio o około 35% dla konfiguracji mieszadeł CD 6_g – A 315_d i o około 25% dla konfiguracji mieszadeł A 315_g – CD 6_d.

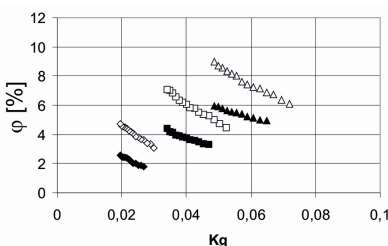
Wpływ konfiguracji mieszadeł na udział gazu φ zatrzymanego w cieczy w mieszalniku zależy od wartości objętościowego natężenia przepływu gazu V_g i maleje ze wzrostem V_g (Rys. 4). Dla $V_g = 2,22 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$ wartości udziału gazu φ zatrzymanego w cieczy, dla przebadanych konfiguracji różnią się o około 30%, dla $V_g = 2,22 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$, o około 20% – dla $V_g = 3,89 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$ natomiast dla najwyższego objętościowego natężenia gazu $V_g = 5,56 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$ różnica wynosi około 10%. We wszystkich analizowanych przypadkach wyższe wartości udziału gazu φ zatrzymanego cieczy uzyskano dla konfiguracji mieszadeł CD 6_g – A 315_d.

Rys. 4. Zależność $\varphi = f(n)$; $x = 5\%$; pasek czarny – CD 6_g-A 315_d; pasek biały – A 315_g-CD 6_d

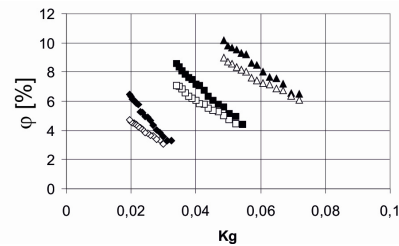
Rys. 5. Zależność $\varphi = f(Kg)$; konfiguracja mieszadeł: CD 6_g-A 315_d; kolor czarny – powietrze-woda; kolor biały – powietrze-5% wodny roztwór sacharozy; $\blacklozenge, \diamond$ - $2,22 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$; $\blacksquare, \square$ - $3,89 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$; $\blacktriangle, \triangle$ - $5,56 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$

Rys. 6. Zależność $\varphi = f(Kg)$; konfiguracja mieszadeł: A 315_g-CD 6_d; kolor czarny – powietrze-woda; kolor biały –powietrze-5% wodny roztwór sacharozy; $\blacklozenge, \diamond$ - $2,22 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$; $\blacksquare, \square$ - $3,89 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$; $\blacktriangle, \triangle$ - $5,56 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$

Zależność $\varphi = f(Kg)$ przedstawiono na rys. 5-7. Ze wzrostem wartości liczby przepływu gazu Kg udział gazu φ zatrzymanego w cieczy maleje. Większy wpływ Kg na φ stwierdzono w przypadku, kiedy do układu dodano sacharozy x (Rys. 5, 6). Przy założeniu $Kg = \text{const}$ dodanie do układu sacharozy powoduje nawet dwukrotny wzrost udziału gazu φ zatrzymanego w cieczy (rys. 5, 6). Wpływ stężenia sacharozy x na udział gazu φ zatrzymanego w cieczy zmniejsza się ze wzrostem liczby przepływu gazu ($V_g = \text{const}$). Zwiększenie wartości objętościowego natężenia przepływu gazu V_g w układzie (przy założeniu $Kg = \text{const}$) powoduje nawet ponad dwukrotny wzrost udziału gazu φ zatrzymanego w cieczy (dla CD 6_g – A 315_d).

Większy wpływ liczby przepływu Kg na udział gazu φ zatrzymanego w cieczy uzyskano dla konfiguracji mieszadeł CD 6_g – A 315_d (Rys. 7). Wpływ ten maleje ze wzrostem wartości liczby przepływu gazu Kg (przy założeniu $V_g = \text{const}$).

Rys. 7. Zależność $\varphi = f(Kg)$; $x = 5\%$; kolor czarny – CD 6_g-A 315_d; kolor biały – A 315_g-CD 6_d; $\blacklozenge, \diamond$ - $2,22 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$; $\blacksquare, \square$ - $3,89 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$; $\blacktriangle, \triangle$ - $5,56 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3/\text{s}$

Wyniki badań udziału gazu φ zatrzymanego w cieczy uwzględniając liczbę przepływu gazu Kg , liczbę Webera, stężenie wodnego roztworu sacharozy x przedstawiono w postaci zależności

$$\varphi = aKg^b We^c (1+x)^d \quad (1)$$

gdzie: $Kg = V_g/(nd^3)$; $We = n^2 d^3 \rho/\sigma$

Wartości współczynnika a oraz wykładników b, c, d zestawiono w tab. 2.

Tab. 2. Wartości współczynników a oraz wykładników b, c, d w równ. (1)

Konfiguracja mieszadeł	$a \cdot 10^4$	b	c	d	$\pm \Delta$
A 315 _g – CD 6 _d	7,886	0,82	0,89	9,64	6
CD 6 _g – A 315 _d	3,531	0,63	0,93	10,84	6

Równ. (1) obowiązuje w następującym zakresie zmiennych:

$$Kg \in <0,01; 0,08>; \quad We \in <750; 2200>; \quad x \in <0; 0,05>.$$

Wnioski

Na podstawie badań stwierdzono, że w przypadku mieszalnika z dwoma mieszadłami największe wartości udziału φ gazu zatrzymanego w cieczy uzyskano dla konfiguracji mieszadeł CD 6_g – A 315_d.

Największy wpływ na udział φ gazu zatrzymanego w cieczy ma objętościowe natężenie przepływu gazu V_g oraz stężenia x sacharozy w wodnym roztworze. Wpływ pozostałych dwóch parametrów, częstotliwości obrotów mieszadła oraz konfiguracji mieszadeł na φ jest znacznie mniejszy.

LITERATURA

- Adamiak R., (2002). *Badania warunków dyspergowania gazu w cieczy w mieszalnikach różnej skali*. Praca doktorska, Pol. Szczecińska, Szczecin
- Kamiński J., (2004). *Mieszanie układów wielofazowych*. WNT, Warszawa
- Kamiński j., Spytkowski S., (2011). Dyspergowanie gazu w cieczy w aparacie z dwoma oddzielnymi napędzanymi mieszadłami. *Inż. Ap. Chem.*, 50(4), 26-27
- Karcz J., Siciarz R., Bielka I., (2004). Gas hold-up in a reactor with dual system of impellers. *Chem. Pap.*, 58(6), 404-409
- Kielbus A., (2011). Analiza hydrodynamiki układu ciecz-gaz w zbiorniku z dwoma mieszadłami. *Inż. Ap. Chem.*, 50(4), 18-19
- Moucha T., Linek V., Prokopowa E., (2003). Gas hold-up, mixing time and gas-liquid volumetric mass transfer coefficient of various multiple configurations: Rushton turbine, pitched blade and Techmix impeller and their combinations. *Chem. Eng. Sci.*, 58, nr 9, 1839-1846. DOI: 10.1016/S0009-2509(02)00682-6